

Katharina Radloff, Miljöstrateg Umeå kommun

katharina.radloff@umea.se

16 nationella miljömålen
(Sveriges riksdag 1999.)

● Klimat – Vi ska minska vår klimatpåverkan och vara fossilfria

Klimatförändringarna är en av vår tids allra största utmaningar. För att begränsa den globala temperaturökningen till 2 grader och helst högst 1,5 grader, måste alla bidra till minskade utsläpp av växthusgaser. På lokal nivå måste alla som bor, lever och verkar i Umeå bidra genom att minska våra klimatpåverkande utsläpp.

I Umeå låg de konsumtionsbaserade utsläppen 2018 på 11,5 ton per person och år, visar konsumtionsvaneundersökningen som Umeå kommun låtit göra. En långsiktigt hållbar nivå är 1 ton per person och år, något som måste nås senast 2050 för att vi ska kunna leva upp till Parisavtalets mål.

Globala målen – Agenda 2030

Sveriges miljömål

Nuläge	Mål	Så mäter vi
Koldioxidutsläppet för Umeå kommun låg på ca 533 000 ton (2017). En annan metod ska användas i åtgärdsprogrammet och därför utvecklas en ny metod just nu.	Umeå ska vara klimatneutralt 2040, dvs ha nettonoll* utsläpp av växthusgaser.	Utsläpp av koldioxid (CO ₂), relaterat till kommunens utsläppsutrymme, samt övriga växthusgaser, totalt för Umeå kommun (geografiskt). Fler typer av mätningar kopplade till målet planeras och tillkommer.
Nuläget ska utredas. Bland annat ska Umeå kommuns nämnders klimatpåverkan utredas.	Umeå kommunkoncern ska vara klimatneutral 2025, dvs ha nettonoll* utsläpp av växthusgaser.	Utsläpp av koldioxid (CO ₂), totalt för kommunkoncernen.
Koldioxidutsläpp från transporter i Umeå låg på ca 307 000 ton (2017).	Transporternas klimatpåverkan i Umeå ska minska. Det ska ske genom att drivmedlen är fossilfria år 2030 och att det hållbara resandet ökar.	Utsläpp av koldioxid (CO ₂), totalt för transportsektorn. Resevaneundersökning (RVU).
Den konsumtionsbaserade klimatpåverkan per person i Umeå är 11,5 ton växthusgaser per person (inkl. Investeringar och offentlig konsumtion) (2018).	Umeås konsumtionsbaserade klimatpåverkan minskar till 2 ton CO₂-ekvivalent per person till år 2040 och 1 ton till år 2050.	Konsumtionsbaserade klimat- påverkan i ton växthusgaser (CO ₂ e) per person, per år.

* Nettonoll innebär att summan av utsläpp och upptag av växthusgaser ska vara noll.

För mer information om vad nettonoll innebär: www.regeringen.se eller www.naturvardsverket.se

● Biologisk mångfald – Vi värnar naturen och det den ger oss

Levande skogar, rika odlingslandskap och andra naturtyper skapar viktiga miljöer för ett rikt växt- och djurliv och är en del av vår historia och kulturlandskap. Samtidigt är markerna attraktiva för exploatering och utgör viktiga resurser för vår välfärd, inte minst i en växande stad. Med mål för biologisk mångfald kan växt- och djurliv samt förmågan att leverera ekosystemtjänster förbättras.

Globala målen – Agenda 2030

Sveriges miljömål

Nuläge	Mål	Så mäter vi
<p>Areal åkermark har sedan 2013 minskat något i tätorten. Rennäringsarealerna har utökats i samband med revideringen av riksintresset. Areal betesmark har ökat något.</p>	<p>2025 ska arealen brukad jordbruksmark, betesmark och kärnområden för rennärigen inte ha minskat jämfört med 2019 års nivå.</p>	<p>Areal av åker, betesmark som fått stöd av Jordbruksverket, vinterbetesmarker (riksintresse för rennärigen), hektar. Indikatorer under utveckling: Fåglar i odlingslandskapet, indikatorer från odlingslandskapsinventering.</p>
<p>Andelen lokalproducerade livsmedel inom kommunens verksamheter ligger på ca 24 procent, räknat i kronor (2019). Andelen av ekologiska livsmedel inom kommunens verksamheter ligger på 26 procent, räknat i kronor (2019).</p>	<p>Senast år 2025 erbjuds minst 50 procent lokalproducerade livsmedel inom kommunens verksamheter och bolag. Senast år 2025 erbjuds 50 procent ekologiska livsmedel i kommunens verksamheter.</p>	<p>Andel lokalproducerade livsmedel som serveras i kommunala verksamheter, anges i kronor. Andel ekologiska livsmedel som serveras i kommunens verksamheter, anges i kronor.</p>
<p>En biotopkarta för Umeå tätort har tagits fram men det finns inte några etablerade indikatorer för att följa upp denna. Ekosystemtjänster bedöms vara delvis integrerade i planeringen, främst dagvattenhanteringen.</p>	<p>2025 har en arbetsmodell för ekosystemtjänster implementerats så att biologisk mångfald bevaras och utvecklas.</p>	<p>Uppföljning av biotopkartan, mindre hackspett, fladdermöss och barrskogsmesar.</p>

● Vatten – Vi värnar om vattnet som en livsviktig resurs

Vatten är en av våra viktigaste livsmedel och en förutsättning för allt liv. Genom miljömålen lägger vi grunden för att verka och öka medvetenheten av hur vi kan påverka god status av yt- och grundvatten.

En god vattenkvalitet är viktigt för att gynna ett rikt växt- och djurliv samt för kommande generationers livskvalitet. Det här gäller både dricksvatten för oss människor som bor här, men även en bra kvalitet på vattnet för den biologiska mångfalden, för badvatten med mera.

Globala målen – Agenda 2030

Sveriges miljömål

<p>Alla kommunala tillgångar som används till dricksvatten är skyddade. Skyddet behöver dock uppdateras för att vi ska få ett tillfredställande skydd då de flesta vattenskyddsområden är beslutade före miljöbalken började gälla 1999. Det finns 17 större enskilda vattentäkter, varav 10 har någon form av skydd.</p>	<p>Senast 2040 har alla allmänna och större enskilda vatten täkter ett gott skydd.</p>	<p>Andel vattentäkter med skydd enligt miljöbalken, som försörjer fler än 50 personer eller där uttaget från vattentäkten är mer än 10 kubikmeter per dygn.</p>
<p>En tidigare analys har visat att tillgängligheten till stränderna minskade marginellt mellan 2008 och 2013. Det har inte ändrats jämfört med 2015.</p>	<p>Allmänhetens tillgänglighet till kustens strandlinje ska inte minska.</p>	<p>Areal av strandskyddet vid kustlinjen som är tillgänglig för allmänheten, exploaterad eller beexploaterad sträcka.</p>
<p>Arbetet med att åtgärda vandringshinder pågår. Ambitionen är att färdigställa Sävaråns avrinningsområde och att fortsätta med andra avrinningsområden parallellt.</p>	<p>2025 ska minst Sävaråns avrinningsområde ha goda förutsättningar för ett rikt växt- och djurliv.</p>	<p>Andel åtgärdade vandrings- hinder i kustmynnade vattendrag.</p>
<p>Under förvaltningsperioden 2018–2021 finns det totalt 40 sjöar i Umeå kommun och 28 av dem uppnår god status, 11 måttlig status.</p>	<p>2027 ska våra yt- och grundvattenförekomster ha god status.</p>	<p>Andel sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvattenförekomster som har god eller hög status VISS* och karta över vattenstatus i VISS.**</p>

● God bebyggd miljö – Vi utvecklar en attraktiv och hälsosam kommun med stadigt minskande miljöbelastning

Det här fokusområdet handlar om att hur vi bor och lever påverkar miljön på många sätt, exempelvis när vi värmer våra bostäder eller reser till arbete och fritidsaktiviteter.

Den bebyggda miljön i Umeå kommun ska fylla invånarnas och samhällets behov, erbjuda trivsamma, hälsosamma livsmiljöer och bidra till en totalt sett hållbar utveckling.

Vi behöver lokalisera, utforma och underhålla byggnader samt grå och grön infrastruktur. På så sätt bevaras och utvecklas miljö- och kulturvärden. Det bidrar till långsiktig god hushållning med mark, vatten och andra resurser.

Globala målen – Agenda 2030

Sveriges miljömål

Nuläge	Mål	Så mäter vi
<p>Andelen hållbara resor inom Umeå tätort ligger på cirka 50 procent (RVU 2014). 84 procent av befolkningen i Umeå tätort har tillgång till ett huvudvägnät för gång och cykel inom 200 meter. 84,7 procent av befolkningen i Umeå tätort bor max 500 meter fågelvägen från en busshållplats.</p>	<p>År 2025 är andelen resor med kollektivtrafik, cykel eller till fots tillsammans minst 65 procent av alla resor för boende inom Umeå tätort.</p>	<p>Resvaneundersökning (RVU) görs vart 8:e år (nästa 2022).</p> <p>Andel av boende i Umeå tätort som har tillgång till ett huvudvägnät för gång och cykel inom 200 meter.</p> <p>Andel av boende i Umeå tätort som har tillgång till en buss- hållplats längs stomlinjenätet inom 500 meter.</p>
<p>Miljömålen för årsmedelvärde kvävedioxid är nära att nås. Däremot är delvärdet per timme för högt. För partiklar klaras miljömålsnivån för årsmedelvärde medan timmedelvärdet beräknas över- skridas längs vissa vägsträckor.</p>	<p>År 2040 är luften i Umeå så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.</p>	<p>Mätning och beräkning av kvävedioxid och partiklar.</p>
<p>Befolkningens tillgång till parker och naturområden, exempel lekplatser och skog.</p>	<p>År 2025 är gröna stråk och om råden utvecklade i Umeås tät orter med nya och befintliga parker och gröna offentliga rum för alla, vilket säkerställer god social och ekologisk funktion i staden.</p>	<p>Befolkningens tillgång till parker och naturområden.</p> <p>Trädkrontäckning genomsläpplig mark och ekologiska samband mellan grönområden.</p>
<p>Ca 13 områden i tätorten uppfyller inte en god ljudmiljö i dagsläge på grund av trafikbuller.</p>	<p>År 2025 har Umeås invånare god tillgång och tillgänglighet till parker, torg och rekreativmiljöer med god ljudmiljö.</p>	<p>Andel av befolkningen med tillgång till ett grönområde med god ljudmiljö, enligt åtgärdsprogram för buller inom 250 meter från bostaden.</p>

● Giftfri miljö – Vi minskar förekomsten av ämnen som skadar hälsa eller miljö

De flesta människor exponeras kontinuerligt för låga nivåer av många olika kemikalier, metaller och miljöföroreningar huvudsakligen genom användning av konsumentprodukter och vid vistelse i nära miljöer.

Vi utsätts för dessa ämnen dels genom direkt hudkontakt, men även indirekt genom till exempel konsumtion av dricksvatten, grödor, frukt, bär, kött eller fisk som förorenats av markföroreningar eller bekämpningsmedel. För att skydda människors hälsa och den biologiska mångfalden behöver spridningen av farliga ämnen förebyggas och minska.

Globala målen – Agenda 2030

Sveriges miljömål

<p>I cirka 10 procent av upphandlingarna är miljökraven ställda i samverkan med miljö- och miljöskydd. I cirka 70 procent av upphandlingarna är miljökraven ställda på en mycket övergripande nivå så att alla avtalsparter till kommunenska värna om miljön med mera.</p>	<p>Andelen upphandlingar med ställda miljökrav om innehåll av miljö- och hälsofarliga ämnen ska öka till 2025.</p>	<p>Andelen upphandlingar med ställda miljökrav av totala antalet upphandlingar.</p>
<p>I dagsläget är det 8 av 55 förskolor som genomfört Håll Sverige Rent-utbildningen, Kemikaliesmart förskola eller liknande. Utvärderingen beskriver hur många av Umeå kommuns förskolor som arbetat med HSR-utbildning i ämnet. De allra flesta förskolor anger att de har rensat ut gamla plastleksaker och annat material som kan läcka hormonstörande kemikalier i barnens närhet. (Källa: Naturskolans enkätundersökning 2019).</p>	<p>Senast år 2025 är alla skolor och förskolor samt övriga kommunala verksamheter som riktar sig till barn och unga i Umeå kemikaliesmarta.</p>	<p>Hur mätningen ska ske utvecklas i samband med åtgärdsprogrammet.</p>
<p>Alla områden med branschklass 1 och 2 är inventerade. Riskklass 1: Totalt 4 områden varav 2 åtgärdade, 1 utrett, 1 inventerat.</p> <p>Riskklass 2: Totalt 46 områden, varav 33 är identifierade, 2 åtgärdade och 11 utredda.</p>	<p>Senast år 2025 är förorenade områden med mer än måttlig risk undersökta och vid behov åtgärdade.</p>	<p>Andelen identifierade objekt (potentiellt förorenade områden) som inventerats, utretts och åtgärdats.</p>

Umeå kommuns miljömål och åtgärdsprogram

Ladda elbilen

Bilder: Umeå Energi

Hållbara Ålidhem

Gott exempel: Hållbara Ålidhem

- Stort projekt med fokus på att renovera hus från 60- och 70-talet.
- Förändra Ålidhem till en mer hållbar stadsdel genom att halvera energianvändningen i området. Samtidigt som hyrorna inte höjs alldeles för mycket.
- Solceller som installerades på taken gör att 1/3 av husen försörjs med egen el.

Några exempel på miljövänliga lösningar som finns i Umeå

U-bike, ellådcykelpool <https://portal.triply.se/pool>

Cykelbro mellan Lundåkern och Bölesholmarna

Ombyggnation av Vasaplan

Exempel på fler hållbara transporter

Allmän tillgänglig bilpooler,

<https://www.bilpoolen.nu/>

Elcykeltaxi, UmeEcoRide

<https://www.umecoride.se/>

**UMEÅ
KOMMUN**

Cykelåkeri, Move by bike,

<http://www.movebybike.se/>

Pågående projekt och initiativ som alla kan haka på:

- Var med i SEE-
hållbarhetsveckan, vecka 38
- Sök en miljöskjuts,
20 022 kr under 2022

ANNONS HELA DENNA BILAGA ÄR EN ANNONS FRÅN SEE HÅLLBARHETSVECKA ANNONS

see 16–22 SEPTEMBER 2019
Västerbottens hållbarhetsvecka

Klimatstudenterna vill se något hända
14–15

Formstråket startar Hållbarhetsveckan
4

Fjällforskningen lever vidare i Ammarnäs
6

ReBoN – med naturen som uppdragsgivare
12

Porträtt av pappor – fokus på jämställdhet

Exempel på fler hållbara aktiviteter

**Fritids
banken**

Låna fritids- och sportgrejer,
helt gratis

**UMEÅ
KOMMUN**

UMEÅS CYKELJUNTA

Laga cyklar ▾

Aktiviteter

Om föreningen ▾

In English

Cykeljuntan fick en miljöskjuts för att stärka verksamheten.

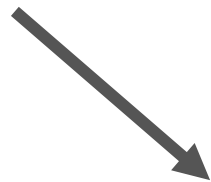

Vi vill inspirera till hållbar livsstil och smarta val
www.umea.se/co2platsen

Idag 11 ton CO₂ per person

Klimatmålen 1-2 ton

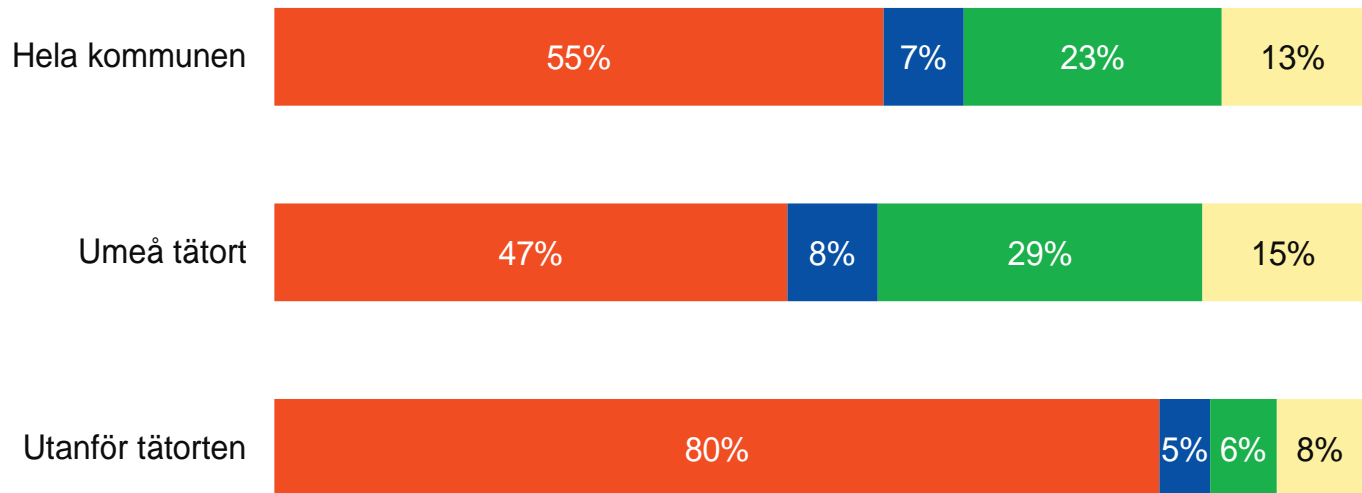

Hur reser vi idag?

Färdsätt i olika delar av kommunen (vardag)

■ bil ■ buss ■ cykel ■ till fots ■ övrigt

- Beroende på var man bor reser man på olika sätt.
- I Umeå tätort åker man minst bil och cyklar och går till fots mer än i områdena utanför huvudtätorten.

Skillnader mellan könen färdmedel vardagar

Vardagar sker ca 52 % av resorna som kvinnorna gör med hållbara trafikslag, motsvarande andel bland männen är ca 37 %.

